

**Razgovori med Chamberlainom in Hitlerjem so se razbili – Chamberlainova izjava o položaju in odhod v London – Splošna mobilizacija v ČSR. Vse zveze pretrgane – Francoski ministrski predsednik in zunanji minister potujeta v London – Hitlerjeva spomenica ČSR in sudetskimi Nemcem
Delna mobilizacija francoske vojske**

narobili iz Anglije.

Evropska država, ki ji kraljuje mohamedanec

Gotovo ena najbolj pozabljenih evropskih držav je Albanija, saj o njej po svetovni vojni skoro res ni bilo kaj dosti več slišati, kakor da je Italija pred nekakimi 10 leti naslonila svoje koleno nanjo, ko je iskala opore na Balkanskem polotoku, in potem morda še letos ob priliki, ko se je albanski kralj Zogu poročil z ogrsko grofico Apponyjevo. Ob teh dveh dogodkih je Evropa za trenutek obrnila svoj pogled vsaj nekoliko tudi na državo, ki ima v Evropi to posebnost, da ji kraljuje mohamedanec — Ahmed Zogu.

Zogu se ni rodil kot človek, ki mu je že zaradi dinastije namenjen nekoč kraljevski prestol. Njegov oče je bil dedni knez doline Mati. Turki so gospodovali nad Albanijo nekako pol tisočletja, a kljub tej dolgi dobi niso odpravili organizacije albanskih plemen. In ker so Albanci po veliki večini prestopili v mohamedansko vero, so jim Turki tudi pustili njihove plemenske poglavarje.

Zoga, ki se je rodil 1895. leta, so vzgojili v Carigradu, kjer je obiskoval najprej gimnazijo, nato pa vojno akademijo. Že v zgodnjih letih se je zelo zanimal za politiko, posebno za balkansko. Njegovi predniki so se borili za neodvisnost Albanije, in res ni bilo ugodnejše prilike kot leta 1912, ko je izbruhnila balkanska vojna. Albanci so tedaj svojo samostojnost res izvojevali. V naslednjem letu so evropske velesile postavile za prvega albanskega kralja kneza Viljema. Zogu je zvesto služil temu kralju in je še danes njegov prijatelj. Knez Viljem pa ni imel sreče, da bi mogel mirno vladati in poskrbeti tudi za notranjo ureditev države in ljudsko blagostanje, kajti že je izbruhnila evropska vojna, v kateri so Avstrijci zasedli severni del Albanije, Italijani in Francozi pa južni. Tedaj se je Ahmed Zogu začel pogajati z Avstrijci, da bi Albaniji dali spet samostojnost.

523 leti postal minister

Združene velesile so Albanijo najprej postavile pod italijansko pokroviteljstvo, toda ni bilo mogoče zatreti stremjenja po samostojnosti. Ko je bil Zogu star 23 let, je postal notranji minister nove albanske republike. Leta 1925 je bil ministerski predsednik, tri leta pozneje pa je bil oklican za albanskega kralja.

Mnogokrat so omenjali, da je ta kralj spreminil svoje ime, ko je bil povzdignjen na albanski prestol. Toda, to ne drži. Pravilno bi se moralo

njegovo ime glasiti »Ahmed iz rodbine Zog«.

Vroča želja njegove matere, da bi se poročil

Njegov naslov je delal v sosednjih deželah nekaterim precejšnje preglavice. Zog ni kralj Albanije, pač pa kralj Albancev.

Kakor so imeli skoro vsi ljudje, ki so bili slavni, sijajne matere, tako jo je imel tudi Zogu.

Njegova mati pa je imela na srcu še nekaj drugega. Neizrečeno je želela, da bi se njen sin poročil s kakšno ugledno grofico. Mati pa tega ni doživela, kajti umrla je že leta 1935. Težava za poroko s kakšno uglednejšo evropsko princezino je bila v tem, ker nikdar ni bilo kar na izbiro takšnih, ki bi se hotele poročiti z mohamedancem, čeprav bi bil kralj. No, in Zogu se je to letos le posrečilo. Dobil jo je na Madžarskem, staro komaj 21 let, lepo in celo slovito grofico Apponyjevo. Albanci pa so versko zelo strpni ljudje. Ves albanski narod je s ponosom in veseljem ter navdušenjem sprejel svojo kraljico-katoličanko, ko jo je pripeljal na svoj dom mohamedanec Zogu. Clani poslanske zbornice so ji navdušeno vzklicali, a Albancev je okoli 70 odstotkov muslimanov, 20 odstotkov grško-katoliške vere in le 10 odstotkov je rimo-katolikov.

Zogu kot delavec

Zogu velja za enega tistih ljudi, ki v Evropi opravljajo najbolj trdo delo.

General Krejčí, šef čehoslov. generalštaba

Osnovna misel, ki preveva naš novi roman v slikah

Sadovi zemlje

Kaj je potrebnejše ljudem, žito ali zlato

Na jugozahodnem koncu Zedinjenih ameriških držav leži slovita Kalifornija, ki je bila že od nekdaj pozorišče tudi za najraznovrstnejše sanjaje in pustolovce. V njenem glavnem mestu San Francisku ob morski obali žive ljudje najrazličnejših narodnosti in jezikov, ki jih je želja po vsem mogočem privedla v ta divni kraj. Ndaleč od San Franciska pa stoji mesto Sacramento, okoli katerega leže prostrana polja sredi slikovitih dolin, bogatih ne samo na žito, pač pa tudi po svojevrstnem svetovnoznanim finem sadju. Ta dežela je poleg tega bogata tudi na petrolejskih vrelcih, rudninah in nekoč je bila tudi po svojih krasnih gozdovih. Vse to je bilo tudi vzrok, da je dežela tako zgodaj padla v oči Evropecem, ki so se začeli v vedno večjih trumah priseljevati tja. Iz Evrope so bili prvi tam Španci. Tedaj je gorenji del Kalifornije, v kateri se odigrava naš napeti roman, ki ga bomo začeli objavljati v ponedeljek, pripadal Mehiki, ker pa se ta ni prav mnogo brigala za te kraje in jih zanemarjala, so se najprej začeli v njej hudi upori, dokler niso leta 1848 prevzele Združene ameriške države gorenje Kalifornije, ali kakor so jo imenovali Španci »Alta California« v svojo zvezo ter zanjo plačale Mehiki 15 milijonov dolarjev.

Hudo bogastvo Gornje Kalifornije je bilo znano skoraj po vsem tedanjem svetu. V gorovju Sierra Nevada so številna rudna polja, v katerih je bilo zelo mnogo zlata. Zlato pa so izpirali tudi iz nekaterih tamkajšnjih rek. Poleg tega je v tej deželi vse polno rudnikov cinka, bakra, železa, svinca, živega srebra in celo platine. Ne manjka niti premoga, nafte in asfalta. Prav nič torej ni čudno, če je vse to bogastvo zvalilo tja toliko ljudi, ki bi radi hitro obogateli, in če so se odigravali ravno tu tudi najpretnostnejši dogodki. Na svetu je bil menda že nekaj nepristan boj med velikimi bogataši in tistimi, ki se morajo boriti za vsako skorjico kruha. Tja so prišli seveda tudi številni takšni ljudje, ki so imeli namen obdelovati to rodovitno zemljo in na njej v miru živeti. Bila je toliko poceni, da bi bilo res škoda zamuditi to izredno priliko. Tudi okoli mesta Sacramento obdelujejo zemljo že od leta 1896. Orjejo in se znoje ter mučijo, zato pa pridelajo toliko množine pšenice in drugega, da z njo zalagajo lahko tudi številne kraje izven Zedinjenih držav. Živeli so srečno tako, da jim je marsikdo po pravici mogel zavidati njihovo življenje. Tedaj pa je spet nekdo odkril zlato. Hitro se je raznesla novica o novih velikih zlatih rudnikih v kalifornijski Sierrri Nevadi. In spet se je začel lov za zlatom, kakor leta 1845. Leta 1865 so bili opustili zlate rudnike, ker so bili sveto prepričani, da so že do kraja izrpani. In tedaj so tu tudi prvič začeli sejati, in ko so videli, da zemlja dobro rodi, so na zlato skoraj čisto pozabili. Nov lov na zlato pa je delavce spravil s

4. Živi zelo priprosto, na njegovem kraljevem dvoru pa je tudi prav malo sijaja — vse kakor se spodobi kralju kmečkega naroda.

Posojilo — večje kot 8 kratni državni proračun

Albanija je bila zelo zaostala in primitivna država. Zogu je potreboval denarja, da bi jo povzdignil. Anglijo in Francijo — pravijo — Albanija ni dosti zanimala, če ne, gotovo ne bi dovolili Italiji, da bi ravno na tem kraju stopila z eno nogo na Balkan. Za Italijo pa je ta široki korak čez Otrantsko cesto vendar zelo pomemben. Leta 1929 si je Albanija izposodila v Italiji 150 milijonov zlatih frankov. To je na vsak način ogromna vsota za tako majhno državo, katere ves proračun znaša na leto komaj 18 milijonov zlatih frankov.

Res je, da ima Italija nekaj monopol nad albanskim oljem, kar utegne nekoč postati še bolj pomembno zanj kot danes. Najvažnejše pa je za Italijo Albanija v vojaškem oziru. Italijani lahko nadzorujejo Jadran in bi ta njihova zveza z Albanijo lahko pomenila nevarnost za Jugoslavijo, če se ne bi bili v zadnjem času obe sosedji v avesti si obojestranskih koristi raje odločili za prijateljsko in mirno sožitje.

rodovitnih polj in jih zakopal v rudnike. Šel je glas po deželi, da so odkrili nove zlate žile, prav v okolici Sacramento. Ni ga treba več kopati kot prej. Inženirji drobne s hidravličnimi motorji zemljo ter razstreljujejo zemeljske sklade. Lesketajoča se zrna zlata nosi s seboj umazana voda ter jih odlaga na določenem mestu, v velikih vodnih zbiralcih, pravcati jezerih. Umazano vodo nato spuščajo po prostranih dolinah, ne da bi kdo vprašal farmerje, če to sme. Nikomur ni več mar za bogata žitna polja. Neprimerno bolj dragocena so jim postala »zlata polja«. In zaradi nekaj zrne zlata so včasih pustili, da je umazana voda preplavljala dozorevajoče klasje in uničila ves poljski pridelek, ves up in nado miroljubnih farmerjev.

Farmerji so se začeli upirati takšnemu brezvestnemu uničevanju svojih polj. Zahtevali so, da se morajo njihova polja zavarovati, da je umazana voda pridobljena pravice spoštovati. Zahtevali so samo življenje. Toda, zlato ima v sebi nepremagljivo moč...

Potrpežljivost je dosegla svoje meje. Začel se je boj, boj med pravim zemeljskim zlatom in zlatom človeških naporov in znoja. Dvoje načel, dvoje nazorov se je spoprijelo v tem boju... Zemlja in kapital, žito in zlato... In postavili so vprašanje, kaj je potrebnejše ljudem, žito ali zlato... O tem naj odloči zakon... Medtem pa je nevolja vedno bolj rasla, potrpežljivosti pa je bilo vedno manj.

A ko je spregovoril zakon, boj še ni prenehal, kajti nekateri so zahtevali, da je treba zakon spoštovati, drugi pa, da ga je treba ukiniti, ker je krivičen. Kdo bo zmagal? Kdo bo imel prav? To je vprašanje, s katerim se bavi naš prihodnji roman. V njem je jasno in pretresljivo prikazano, kakšna je pravična rešitev tega vprašanja. Pravici je zadoščeno... Pravica zmaguje. Ameriški zakon je dosegel svoje...

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 24. septembra: 12. Pisana vrsta veselih stvari, plošča za ploščo v ventek biti — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Pisana vrsta veselih stvari — 18. Za delopust (igra Radijski orkester) — 18.40 Pogovori a poslušalci — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Djoka Vlaković, narodni junak in dobrotnik (g. Veljko Petrovič) — 19.50 Pregled sporeda — 22. Pod južnim soncem (g. Vladimir Regally) — 20.30 Faberki iz humorističnega lista »Čuk na palici«. Vesel večer. — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Veseli zvoki (igra Radijski orkester) — Konec ob 23.

Drugi programi

Sobota, 24. septembra: Beograd: 20. Večer nar. pesmi in glasbe — Zagreb: 20. Zborov koncert, 20.30 Saksafon, 21. Prenos iz Turina: Cilea: »Arlésiana« — Praga: 22.35 Plesna glasba — Sofija: 20.25 Solospevi — Budimpešta: 21.40 Koncert budimpeštanskega orkestra, 23.10 Plesna glasba.

Razgovor ministrov v Elizeju

Ko so se francoski ministri vrnili iz Londona, so imeli v elizejski palači takoj sejo. Od leve: zunanji minister Bonnet; mornarški Campinchi; finančni Marchandeu; minister Chautemps in prosvetni minister Zay

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Bil je tak, kakor da more v soju žerjavi brati skrite reči. Lahneje je nadaljeval:

»Pred mnogimi leti, za Colonnov, je to bila vila Brignole. Moja mati je bila, iz te rodbine. Zato so me pustili stanovati tu, dokler si nisem opomogel in dokler se niso časi zboljšali. Odkar so pa Francozi tu, je vse v taki zmešnjavi, da mi ni treba več skrivati. Jesti imam tudi, stara ženica mi hodi streči in pa svoje knjige imam. Zdaj pišem sam knjigo o svetih mučencih naše vere.«

Nekaj časa sta oba molčala. Potem je dejal pater Ksaver smehljaje se:

»Morda mi boš zdaj pa le dal pismo mr. Bonnyfeathera?«

Med branjem se mu je čelo nabralo v gube. Bilo je tako kakor si je mislil: Antonio je v vseh stvareh tega sveta dobro napredoval, še celo več kakor dobro. Toda mister Bonnyfeather je dvomil o njegovem duševnem stanju. Stari je pisal:

»Nisem ničesar opustil. Stori sem vse, kar sem mogel, toda prav malo vem, kako je, in kar ni več bilo tu, sem se sam sebi zdel zelo neboljčen. Tudi v zadevah svoje poslednje volje bi rad prepuštil vaši odločitvi, ali naj mu že zdaj v vsem obsegu sporočimo, kakšna zemeljska dediščina ga čaka. Ravnajte torej tako, kakor se vam zdi najbolje.«

Pater Ksaver je prebral več strani, napisanih v tem smislu. »Priloženo pomeni samo predujem na denarno zadevo, o kateri sem govoril prej.«

Pater Ksaver je nekaj časa molče premišljal. Potem je rekel: »Antonio! Antonio je zaspano odvrnil:

»No, pater?«

»Pokoncu, moram se s teboj pogovoriti nekaj besedi. Kako dolgo boš ostal v Genovi?«

»Največ en dan. Ladja mora naprej.«

Pater Ksaver je dejal: »Aha, že razumem. Potem moraš jutri iz svojih rok prejeti obhajilo. Saj sem prav za prav še vedno posvečen duhoven,« je pristavil napol zase in z otožnim ponosom. »Vem za kapelo, kamor pojdeva lahko skupaj.«

Antonio je sedel, objemal z rokami kolena in je bil docela buden. V sebi je čutil lahen odpor in kos dvoma. Stvar se mu je zdela prenapla.

»Nikdar nisem še dobil hostije pater, ali veste to?«

Duhoven je pokimal in potkal na pismo:

»To sem slišal.«

»Razen tega moram svojega kapitana iti iskati v gostilno tu blizu. Jutri naju čaka veliko dela. In potem: Kaj pa spoved?«

»Spovedal si se že prej, kaj si že pozabil?«

Pater Ksaver je strmel v ogenj in nadaljeval:

»Ne bi tako silil vate, Antonio, toda greš na dolgo pot. Bog ve, da bi te rad še malo pripravil. Toliko reči bi bilo za pogovor. Toda nekaj ti moram povedati še nočoj, da ne bom konec koncev v svoji slabosti pozabil. Nimamo samo Marije, imamo tudi Boga in Božjega Sina. Ne, ne, ne bi te rad zmotil v tistem, kar smem imenovati tvojo vero. Samo misli od zdaj vedno tudi na Onega drugega, ki ga Marija nosi v naročju.«

Ustavil se je, da bi premislil svoje besede.

»Tako se je Kristus rodil svetu, a zapustil ga je drugače.«

Antonio je čez nekaj časa čutil, kako postaja truden in popustljiv.

Dejal je:

»Torej jutri na vse zgodaj.«

Potem se je z užitkom spet naslonil na ležišče. Pater Ksaver je vstal:

»Zelo si me osrečil.«

Postavil je majhen križ na mizo in pustil gorečo svečo ob njem.

»Po naročilu mistra Bonnyfeathera naj ti sporočim tudi neko svetno novico, če se mi bo zdelo, da je to dobro zate.«

Snažil je svečo z vso skrbjo in med tem delom govoril:

»No, po moji sodbi je to dobro zate! Postavljen si za dediča!«

Počakal je trenutek in ostro pogledal Antonio. Potem se je obrnil in šel v spalnico. Sveča poleg križa je ostala in gorela naprej.

Čez čas je Antonio vstal in jo upihnil. Ni mu prišlo na misel nič drugega, kakor da je zmolił očenaš. V prsih mu je vladal zaspan nemir. Noč ga je utrudila. Trudil se je, da bi se v srečo hvaležno zbral, toda sen ga je premagal.

Drugo jutro sta se prebudila med močnim rjovenjem spodaj na dvorišču. Bil je možak, ki je Antonia zvečer pripeljal sem in ki si je delal hude skrbi zaradi gosta, ki je izginil. Antonio je pomolił glavo skozi okno in razvil se je pristržno izmenjavanje misli o koristih in škodljivostih noči, katero je kdo prebil lačen v zapuščenem skednju. Antonio je ugovarjal:

»Saj tako in tako vedno spiš v gozdu. Ne vidim torej, zakaj naj bi te za to še posebej plačal.«